

Dialogul privind regimul de vize dintre Moldova și UE: realizări, realități și perspective

Victor Chirilă

Director Executiv APE

De ce liberalizarea regimului de vize este atât de importantă pentru Moldova?

După două runde consecutive de extindere spre Est, UE a devenit vecinul imediat al Republicii Moldova. În ciuda acestui fapt, majoritatea cetățenilor moldoveni consideră că UE este acum mai impenetrabilă decât înainte de extinderile din 2004 și 2007, când statele din Europa Centrală, inclusiv România și Bulgaria, au aderat la UE, fiind nevoite să suspende regimurile de călătorie fără vize cu Republica Moldova.

Astfel, ideea negocierii unui regim de călătorie fără vize cu UE a devenit unul dintre cele mai importante obiective urmărite de autoritățile moldovene. Eventualul succes sau eșec în realizarea acestui deziderat în următorii ani va avea un impact enorm asupra modului în care este percepută UE de către cetățenii Republicii Moldova. Un potențial succes va consolida cu certitudine forțele democratice și pro-europene, va oferi stimulente solide pentru accelerarea procesului de reforme, va ajuta Moldova să devină atractivă în ochii propriilor cetățeni, inclusiv ai acelor care locuiesc în regiunea separatistă Transnistria, și, desigur, va consolida și mai mult rolul și ponderea politică a UE în țara noastră.

Dialogul în domeniul vizelor: de la PEV la Parteneriatul Estic

Lansarea în 2004 a Politicii Europene de Vecinătate (PEV) a dat un puternic impuls dialogului în domeniul vizelor dintre Moldova și Uniunea Europeană (UE). Până la PEV acest dialog a avut loc, în special, la nivelul statelor membre ale UE și mai puțin la nivel comunitar. Aderarea țării noastre la PEV și semnarea Planului de Acțiuni cu UE, la 22 februarie 2005, au schimbat semnificativ situația în acest domeniu extrem de important, mai ales dacă luăm în considerare faptul că în statele membre ale UE muncesc, legal sau ilegal, cel puțin 300 mii de cetățeni moldoveni.

Datorită PEV dialogul în domeniul vizelor și mobilității persoanelor dintre Chișinău și Bruxelles a fost instituționalizat, permanentizat și ridicat la nivel de prioritate a parteneriatului de cooperare moldo-european. Mai mult decât atât, pentru prima oară acestui dialog i se imprimă un scop clar definit, și anume facilitarea regimului de vize pentru cetățenii UE care călătoresc în Moldova și, de asemenea, pentru cetățenii moldoveni care călătoresc în statele membre ale UE.

Noul dialog a permis ambelor părți să realizeze un șir de acțiuni concrete în domeniul facilitării regimului de vize și mobilității persoanelor. În acest sens vom menționa, în special:

1. anularea unilaterală în 2007 a regimului de vize pentru cetățenii europeni de către autoritățile moldovene;
2. semnarea, la 10 octombrie 2007, a Acordului între Comunitatea Europeană și Republica Moldova privind facilitarea eliberării vizelor, care a redus taxa pentru obținerea vizei Schengen de către cetățenii moldoveni de la 65 la 35 de Euro, a facilitat obținerea vizei fără plată a vizei Schengen cu intrări multiple pentru 15 categorii sociale și profesionale și, de asemenea, a permis autorităților române și bulgare să renunțe la taxele pentru procesarea cererilor de vize de scurtă ședere pentru cetățenii Moldovei, până la aderarea lor la Spațiul Schengen;
3. semnarea, la 10 octombrie 2007, Acordului între Comunitatea Europeană și Republica Moldova privind readmisia persoanelor aflate în situația de ședere ilegală, care a instituit pe bază de reciprocitate proceduri rapide și eficiente de identificare și repatriere a în siguranță și ordine a persoanelor care nu îndeplinesc condițiile de intrare, de prezență sau ședere pe teritoriile Moldovei sau ale unui stat membru ale UE;
4. deschiderea, la 25 aprilie 2005, a Centrului comun de eliberare a vizelor Schengen de pe lângă Ambasada Ungariei de la Chișinău, care, în prezent, eliberează vize pentru 12 state membre ale UE: Austria, Bulgaria, Danemarca, Grecia, Estonia, Finlanda, Letonia, Luxemburg, Slovenia, Suedia, Olanda și Ungaria;
5. semnarea, la 6 iunie 2008, și punerea în aplicare a Parteneriatului pentru mobilitate chemat, pe de o parte, să contribuie la înlăturarea cauzelor economice și sociale ce încurajează migrația ilegală a cetățenilor moldoveni, iar, pe de alta, să creeze condițiile necesare pentru deplasarea legală circulară a forței calificate de muncă din Moldova în UE;
6. semnarea, la 13 noiembrie 2009, a Acordului privind micul trafic la frontieră, care a intrat în vigoare la 26 februarie 2010 și de care pot beneficia aproximativ 1 250 000 cetățeni moldoveni care locuiesc în perimetrul de 30 de km de la frontiera moldo-română.

În paralel cu realizarea acestor acțiuni, autoritățile moldovene au continuat să promoveze în discuțiile cu oficialii europeni ideea liberalizării regimului de vize cu UE după modelul noilor state membre ale UE din Europa Centrală și din Balcanii de Vest, cărora în anul 2008 UE le-a acordat „Foi de Parcurs” pentru liberalizarea regimului de vize cu acestea.

Parteneriatul Estic și perspectiva liberalizării regimului de vize

Parteneriatul Estic lansat oficial de UE în mai 2009 a extins limitele politice ale PEV, iar acest lucru a permis ca UE să vină în întâmpinarea doleanțelor autorităților moldovene în materie de vize și mobilitatea persoanelor. Astfel, Parteneriatul Estic a adus în prim plan necesitatea punerii în aplicare de către UE a unei politici structurate în domeniul vizelor care să demareze un proces etapizat de liberalizare a regimului de vize cu statele partenere din Europa de Est.

Conform propunerii Comisiei Europene din 3 decembrie 2008, prima etapa a acestui proces implică facilitarea regimului de vize, etapa parcursă de Moldova. Cea de a doua etapă va cuprinde revizuirea Acordurilor din 2007 prin introducerea unor facilități adiționale, cum ar fi anularea taxei de 35 Euro pentru obținerea vizelor. În final, cea de a treia etapă, va pune începutul dialogului cu privire la călătoriile fără vize în Spațiul Schengen. În timpul acestui dialog părțile ar urma să convină asupra unor „Foi de Parcurs” ce vor conține criteriile de liberalizare a regimului de vize cu UE.

Până în prezent UE a inițiat, în octombrie 2008, un astfel de dialog cu Ucraina. În cazul Moldovei, părțile au convenit, în cadrul Consiliului de Cooperare UE - Moldova din 21 decembrie 2009, să inițieze, pe parcursul anului 2010 dialogul cu privire la liberalizarea regimului. Exista, deja, mai multe semnale oficiale și neoficiale, că decizia privind lansarea acestui dialog va fi făcută publică de Comisia Europeană la 15 iunie 2010 cu ocazia reuniunii Consiliului de Cooperare UE – Moldova.

În timpul dialogului experții europeni și moldoveni vor examina nivelul de pregătire a Moldovei și vor conveni asupra criteriilor ce urmează încă a fi îndeplinite de Moldova. Primul pas în vederea examinării situației reale a fost făcut de Misiunea de evaluare a Comisiei Europene, care a efectuat o vizită de documentare în Moldova, în perioada 1-2 martie 2010. Experții au avut la Chișinău discuții exploratorii la subiectul liberalizării regimului de vize cu reprezentanții tuturor instituțiilor cu responsabilități în domeniul vizelor.

Disponibilitatea UE de a demara cu Republica Moldova dialogul cu privire la liberalizarea regimului de vize a motivat Guvernul moldovean să se concentreze în primul rând asupra măsurilor și reformelor ce trebuie să fie realizate în acest domeniu și doar apoi asupra obținerii din parte UE a unei promisiuni de liberalizare a regimului de vize definită clar în termeni temporali.

Noua abordare practică și pragmatică, în același timp, a fost demonstrată de decizia recentă a Guvernului moldovean de a realiza o scanare independentă a stării de fapt din cele patru capitole vizate de dialogul cu privire la liberalizarea regimului de vize, așa cum sunt ele formulate în „Foile de Parcurs” pentru liberalizarea regimurilor de vize cu statele din Balcanii de Vest, și anume:

- 1) *Securitate Documentelor;*
- 2) *Migrația ilegală, inclusiv readmisia;*
- 3) *Ordinea publică și securitatea;*
- 4) *Relațiile externe și drepturile fundamentale.*

Rezultate acestui exercițiu au fost sistematizate de către Ministerul Afacerilor Externe și Integrare Europeană în Raportul „Implementarea de către Republica Moldova a criteriilor legate de dialogul privind liberalizarea regimului de vize cu UE”. Raportul este departe de a descrie nivelul real al implementării de către Moldova a condițiilor necesare pentru liberalizarea regimului de vize cu UE. Totuși, el conține informații utile despre realizările efectuate, până în prezent, de autoritățile moldovene, precum și despre punctele slabe care urmează a fi înlăturate de acum încolo la toate cele patru capitole.

Pentru a înțelege mai bine nivelul de pregătire al țării noastre pentru lansarea dialogului de liberalizare a regimului de vize cu UE, am efectuat o comparație a progreselor obținute de Moldova versus realizările efectuate de Macedonia, Muntenegru și Serbia în timpul implementării „Foilor de Parcurs” pentru liberalizarea regimurilor de vize cu UE, așa cum ele (realizările) au fost evaluate de Comisia Europeană în Rapoartele de evaluare a respectivelor Foi de Parcurs din 18 mai 2009.

Astfel, conform prezentării comparative din anexă, Moldova a reușit să întreprindă reforme legale și instituționale similare sau comparabile cu cele realizate de către Macedonia, Muntenegru, și Serbia în procesul de implementarea a respectivelor Foi de Parcurs, care le au fost acordate de UE în 2008.

Blocul 1: Securitatea Documentelor – principalele realizări

- Republica Moldova a început să elibereze pașapoarte biometrice la 1 februarie 2008. În perioada 1 februarie 2008 – 1 martie 2010 au fost eliberate 1347 de astfel de pașapoarte. Începând cu 1 ianuarie 2011 Republica Moldova va elibera doar pașapoarte biometrice. Pașapoartele biometrice corespund criteriilor ICAO și standardelor UE.
- Procesul de eliberare și personalizare a documentelor de identitate (breeder documents) este centralizat și bazat pe folosirea sistemului PIN. Datele personale ale cetățenilor sunt depozitate în baza centralizată de date „Registrul de Stat al Populației”, care este accesibilă on-line prin rețea securizată, folosind metodele de criptare și de identificare a utilizatorului.
- Acces la baza de date SLTD a INTERPOL au următoarele instituții de forță: Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul de Pază a Frontierei, Direcția Poliției Criminale a Ministerului Afacerilor Interne (MAI), Direcția Combaterea Crimei Organizate a MAI, Direcția Anti-drog a MAI, precum și Direcția pentru Misiuni Speciale a MAI.
- Începând cu aprilie 2010, 16 puncte de control de la frontieră, precum și 11 posturi de poliție din regiunea transnistreană au acces la baza de date SLTD a INTERPOL.

Blocul 2: Migrația Ilegală, Readmisia – principalele realizări

- Începând cu ianuarie 2009 a fost pus în funcțiune sistemul informațional „FRONTIERA” la punctele de trecere a frontierei de stat. *Acest sistem asigură schimbul on-line al informației între autoritățile implicate în sistemul „one stop shop” și care sunt responsabile de controlul mărfurilor și mijloacelor de transport la frontieră.*
- Toate punctele internaționale și interstatale de trecere a frontierei sunt echipate cu aparate pentru citirea și verificarea datelor biometrice din documentele de călătorie. Acest lucru a fost posibil, în particular datorită proiectului BOMMOLUK 2 implementat cu asistența EUBAM.
- La 12 august 2008, a fost semnat un Acord de lucru cu privire la cooperarea operațională între Serviciul de Grăniceri și al Republicii Moldova și FRONTEX

(European Agency for Operational Cooperation Management at the External Borders of the EU member-states).

- La 6 martie 2009, Serviciul de Grăniceri și FRONTEX au semnat un Plan de cooperare pentru perioada 2009 – 2011.
- La 1 martie 2009, a intrat în vigoare noua *Lege cu privire la Azil*, care a fost modificată în conformitate cu *Aquis Communautaire* în urma unei revizuiri a legislației în domeniul migrației și azilului realizată în cadrul unui program twinning Germania-România-Moldova finanțat de UE.
- Moldova are semnate Acorduri de readmisie cu Uniunea Europeană (2007)

Blocul 3: Securitatea și Ordinea Publică – principalele realizări

- Republica Moldova a aderat la principalele instrumente internaționale ce se referă la combaterea crimei organizate transfrontaliere. Printre acestea se numără:
 - *UN Convention against trans-national organized crime;*
 - *Protocol against Smuggling of Migrants by Land, Sea, and Air supplementing the UN Convention against trans-national organized crime;*
 - *Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, UN Convention against trans-national organized crime;*
 - *Council of Europe Convention on action against trafficking in human beings;*
 - *Council of Europe Convention on laundering, search, seizure, and confiscation of the proceeds from crime on the financing of terrorism.*
- La 6 mai 2006, în cadrul Ministerului de Interne a fost creat *Centrul pentru Combaterea traficului de ființe umane* care cuprinde specialiști de la Serviciul de Informații și Securitate, Departamentul Vamal, Serviciul de Grăniceri, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și Ministerul de Interne.
- În urma deciziei Guvernului RM, din 11 iulie 2008, cu asistența Organizației Internaționale a Migrației a fost creat Centrul pentru Asistența și Protecția Victimelor și Potențialelor Victime ale Traficului de Ființe Umane.
- La 5 decembrie 2008, Parlamentul a aprobat Strategia Sistemului Național de Sesizare pentru protecția și asistența victimelor și a potențialelor victime a traficului de ființe umane pentru perioada 2009 – 2011.
- Moldova a pus în aplicare 9 din cele 15 recomandări formulate de GRECO în octombrie 2006. *Conform celui de al doilea raport, 46 de state GRECO au ajuns la concluzia că Moldova a depus eforturi semnificative în consolidarea mecanismelor de control a corupției în cadrul instituțiilor publice, prin analiza riscurilor de corupție și pregătirea continuă (continuous training), îmbunătățirea cadrului regulator în domeniul administrării transparente.*
- La 15 februarie 2007, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Legea cu privire la protejarea datelor personale. Legea în cauză stabilește condițiile de bază pentru procesarea datelor personale și a creat Centrul Național pentru Protecția Datelor

Personale, care este o instituție publică autonomă, independentă de alte autorități publice. Centrul și-a început activitatea în februarie 2009.

Blocul 4: Relațiile Externe și Drepturile Fundamentale – principalele realizări

- Republica Moldova este parte la o serie de acte internaționale importante, precum:
 - *Council of Europe Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (1950)*;
 - *UN International Convention on the elimination of all forms of racial discrimination (1965)*;
 - *Council of Europe's Framework Convention for protection of National Minorities (1995)*.
- Republica Moldova dispune de un sistem de instituții responsabile de protecția drepturilor omului, inclusiv drepturile minorităților naționale, acestea sunt:
 - *Comitetul Parlamentar pentru Drepturile Omului*;
 - *Biroul de Relații Interetnice a Guvernului RM*;
 - *Consiliul Coordonator al organizațiilor etnico-culturale*;
 - *Centrul pentru Drepturile Omului*.
- În concordanță cu Legea privind azilul din 18 decembrie 2008, refugiaților li se garantează eliberarea cărților de identitate pentru o perioadă de 5 ani.
- Refugiații pot obține la solicitare un document de călătorie pentru a circula peste hotarele Republicii Moldova. Documentul de călătorie este acordat pentru o perioadă de 2 ani.
- La 21 decembrie 2006 a fost aprobat Planul de acțiuni pentru sprijinirea minorității rome. Acest plan conține măsuri specifice în domeniile educației, culturii, sănătății, protecției sociale și a copilului, muncii și ordinii publice.

Principalele deficiențe și recomandări

Raportul „Implementarea de către Republica Moldova a criteriilor legate de dialogul privind liberalizarea regimului de vize cu UE” este mai puțin informativ cu privire la deficiențele legale, instituționale, operaționale și tehnice pe care Guvernul ar urma să le depășească e termen scurt și mediu. Probabil, acest lucru este cauzat de faptul că ministerele și agențiile cu responsabilități în domeniul dialogului privind liberalizarea regimului de vize cu UE cunosc și înțeleg insuficient adevărata esență a criteriilor fixate de UE în acest domeniu.

Prezentarea comparativă a realizărilor Moldovei în raport cu cele ale Macedoniei, Muntenegrului și Serbiei, ne arată că țara noastră urmează să depună eforturi susținute în astfel de domenii cheie, precum eliberarea pașapoartelor biometrice, reformarea Serviciului de Grăniceri și crearea Sistemului Integrat de Management al Frontierei de Stat.

Totodată, Raportul nu spune nimic despre modul în care Guvernul Republicii Moldova intenționează să aplice criteriile de liberalizare a regimului de vize cu UE în raport cu regiunea Transnistreană. Luând în considerare toate aceste deficiențe, considerăm că

autoritățile noastre ar urma să acorde o atenție mult mai mare pe un șir de măsuri și reforme care, odată implementate vor oferi Moldovei noi argumente convingătoare în vederea obținerii din parte UE a unei promisiuni clar definite în timp cu privire la liberalizarea regimului de vize.

În acest context, considerăm necesar ca Guvernul Republicii Moldova să:

- Accelereze procesul de eliberare a pașapoartelor biometrice;
- Reformeze Serviciul de Grăniceri în conformitate cu standardele Europene până în anul 2011, prin demilitarizarea și profesionalizarea acestuia;
- Armonizeze Legea privind Frontiera de Stat conform Regulamentului nr. 562/2006 a Parlamentului European și Consiliul UE din 15 martie 2006, care se referă la Codul Comunitar cu privire regulile ce reglementează circulația persoanelor la frontieră – Codul Frontierelor Schengen, precum și Catalogul Schengen care a fost actualizat în 2009;
- Accelereze elaborarea și implementarea Strategiei Naționale și a Planului de Acțiuni pentru crearea Sistemului Integrat de Management al Frontierei de Stat;
- Pună în aplicare Sistemul Informațional Automat Integrat „Migrațiune și Azil” (SIIAMA) *Automated Integrated Information System „Migration and Asylum”*;
- Implementeze toate cele 15 recomandări GRECO din octombrie 2006. Până la 31 iulie 2010, Moldova trebuie să îndeplinească ultimele 6 recomandări care se referă la legislația cu privire la tehnicile speciale de investigare, controlul asupra conflictelor de interese și declarațiilor de valori, raportarea suspiciunilor de corupție, incriminarea ofenselor și manipulărilor de contabilitate etc.. ;
- Negocieze și semneze Acordul de Cooperare cu EUROJUST;
- Accelereze negocierile cu statele membre al UE cu privire la semnareaPROTOCOALELOR interguvernamentale cu privire la implementarea Acordului de Readmisie dintre Republica Moldova și Comunitatea Europeană semnat la Bruxelles la 10 octombrie 2010;
- Accelereze negocierilor cu privire la semnarea Acordurilor de Readmisie cu următoarele state: Rusia, Marea Britanie, Danemarca, Irlanda, Turcia, Afganistan, Pakistan, Irak, Muntenegru, Serbia, Bosnia-Herțegovina etc..
- Consolideze capacitățile umane, instituționale și tehnice ale Centrului Național pentru Protecția Datelor Personale. În prezent, Centrului este completat în proporție de 71%;
- Modifice Legea cu privire la protecția datelor personale în concordanța standardele europene (Directiva 95/46/EC a Parlamentului European și Consiliului UE referitoare la protecția indivizilor cu privire la procesarea datelor personale și circulația liberă a acestor date;

- Elaborarea unui Plan de Acțiuni care să prevadă întărirea securității documentelor de identitate și călătorie eliberate cetățenilor din raioanele de Est ale Republicii Moldova, precum și îmbunătățirea managementului fluxului de migrație ilegală dinspre partea de Est a țării.

Concluzii

Progresele realizate până în prezent de către autoritățile moldovene în contextul dialogului privind liberalizarea regimului de vize cu UE, demonstrează că Moldova urmează aceeași traiectorie de reforme/transformări ca și Macedonia, Muntenegru și Serbia.

Acordarea unei eventuale Foi de Parcurs pentru Moldova va constitui un mesaj puternic de susținere pentru forțele pro-europene și pro-reforme care guvernează actualmente țara noastră. Un astfel de document ar motiva și mai mult autoritățile moldovene să impulsioneze ritmul și să ridice calitatea reformelor în domeniul dat și, de asemenea, ar oferi UE o importantă pârgie de influență asupra întregului proces de reforme politice, economice și sociale.

La 15 iunie 2010, Republica Moldova va lansa dialogul cu privire la liberalizarea regimului de vize cu UE. Pe parcursul acestui dialog, ambele părți vor identifica criteriile și reformele care încă urmează a fi îndeplinite de către autoritățile noastre. Rezultatul final al acestui dialog ar putea fi elaborarea unei Foi de Parcurs pentru Moldova. Șansele ca țara noastră să obțină un astfel de document vor depinde în mare măsură procesul de consultări, dar și de modul în care Guvernul va reuși să producă, pe termen scurt și mediu, rezultate palpabile/vizibile în implementarea unor reforme importante pentru liberalizarea regimului de vize.

Prin urmare, considerăm util ca Guvernul să elaboreze un Plan de Acțiuni pe termen scurt și mediu care ar direcționa, coordona și stimula activitatea instituțiilor statale cu responsabilități primordiale în domeniul liberalizării regimului de vize cu UE.

O eventuală Foi de Parcurs pentru Moldova nu va fi nicidecum un cadou, dimpotrivă, trebuie să ne așteptăm că UE va condiționa acordarea sa de îndeplinirea unor pre-condiții. De exemplu, se știe că în aprilie curent Comisia Europeană a propus statelor membre ale UE să ofere Ucrainei un set de pre-condiții pentru ai acorda o Foaie de Parcurs pentru liberalizarea regimului de vize, precum:

- 1) *eliberarea pașapoartelor biometrice;*
- 2) *crearea unei autorități naționale în domeniul migrației;*
- 3) *adoptarea legislației privind protecția datelor personale;*
- 4) *prezentarea chestionarului referitor la sistemul de personalizare a documentelor de călătorie și identitate.*

Liberalizarea regimului de vize cu UE: Moldova versus Macedonia, Muntenegru și Serbia

**Republica Moldova
martie 2010 Macedonia, Muntenegru și Serbia**

mai 2009

Bloc 1: Securitatea Documentelor

Pașapoarte biometrice

Republica Moldova a început să elibereze pașapoarte biometrice la 1 februarie 2008. În perioada 1 februarie 2008 – 1 martie 2010 au fost eliberate 1347 de astfel de pașapoarte. Începând cu 1 ianuarie 2011 Republica Moldova va elibera doar pașapoarte biometrice.

Criteriile de securitate

Pașapoartele biometrice corespund criteriilor ICAO și standardelor UE. De exemplu, procesorul microelectronic conține următoarele informații biometrice: 1) imaginea feței posesorului;

2) imaginea digitală a amprentelor
degetelor arătătoare.

În plus, informația este confirmată prin semnătura digitală a posesorului.

Integritatea și securitatea procesului de personalizare și distribuție a documentelor

Documentele de identitate, inclusiv pașapoartele biometrice sunt eliberate centralizat de către Întreprinderea de Stat „State Information Resources Center – Registru” a Ministerului Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor (MTIC).

Procesul de eliberare și personalizare a documentelor de identitate (breeder documents) este centralizat și bazat pe folosirea sistemului PIN. Datele personale ale cetățenilor sunt depozitate în baza centralizată de date „Registrul de Stat al Populației”, care este accesibilă on-line prin rețea securizată, folosind metodele de criptare și de identificare a utilizatorului. Toate documentele de identitate sunt produse în baza informației inclusă în acest registru. Toate cele 90 de oficii teritoriale ale MTIC sunt conectate cu aparatul central al MTIC printr-o rețea securizată, iar informația colectată de ele este integrată automat, prin aceeași rețea, în Registrul de Stat al Populației.

Distribuția pașapoartelor și documentelor personale de identitate (breeder documents)

Distribuția actelor de identitate personalizate are loc baza actelor de primire-predare și se realizează de către personalul Serviciului de curieri al Secției speciale de transport a MTIC, echipat cu tehnică specială și înarmat. Activitate Secției este monitorizată administrativ și reglementată printr-un set de reguli stipulate într-un Regulament special.

Prevenirea și combaterea corupției în rândul personalului implicat în personalizarea și distribuția documentelor de identitate/călătorie

La 15 octombrie 2007, MTIC a adoptat Codul de Etică ce fixează reguli generale pentru colaboratorii săi din aparatul central, întreprinderile de stat, instituțiile și organizațiile subordonate acestui minister. Această listă cuprinde inclusiv și Întreprinderea de Stat „Registru” care este responsabilă de eliberarea documentelor de identitate.

De asemenea, în cadrul Întreprinderii de Stat „Registru” există the **Department for control over employee activities**, care monitorizează fenomenul corupției în subdiviziunile întreprinderii și aplică standardele anti-anticorupție prevăzute în Legea cu privire la prevenirea și combaterea corupției din 4 aprilie 2008.

INTERPOL SLTD (Stole/Lost Travel Documents)

Acces la baza de date SLTD au următoarele instituții de forță: Serviciul de Informații și Securitate, Serviciul de Pază a Frontierei, Direcția Poliției Criminale a Ministerului Afacerilor Interne (MAI), Direcția Combaterea Crimei Organizate a MAI, Direcția Anti-drog a MAI, precum și Direcția pentru Misiuni Speciale a MAI. De asemenea, începând cu aprilie 2010, 16 puncte de control de la frontieră, precum și 11 posturi de poliție din regiunea transnistreană au acces la baza de date SLTD a Interpol. În cazul Republicii Moldova, MTIC este instituția responsabilă pentru informarea INTERPOL despre documentele de identitate moldovenești furate sau pierdute. La 25 februarie 2010, Biroul Central Național INTERPOL a transmis Secretariatului General INTERPOL primul file din totalul de 16 recepționate de la MTIC, care conțin informații despre 267820 pașapoarte declarate furate sau pierdute în perioada 1995 - 2010.

Bloc 1: Securitatea Documentelor

Pașapoarte biometrice

Macedonia a început eliberarea pașapoartelor biometrice în aprilie 2007, iar până în aprilie 2009 au fost personalizate și eliberate 417 000 de exemplare. Populația Macedoniei constituie 2 066 718.

Muntenegru a început eliberarea pașapoartelor biometrice în mai 2008, iar până în mai 2009 au fost personalizate și eliberate 100 952 exemplare. Populația Republicii Muntenegru constituie 672 180.

Serbia a început eliberarea pașapoartelor biometrice în iulie 2008, iar până în mai 2009 au fost eliberate 504 225 pașapoarte biometrice. Populația Republicii Serbia constituie 7 379 339.

Criteriile de securitate

Pașapoartele biometrice sunt eliberate în corespundere cu criteriilor ICAO și standardele UE. Toate cele trei state urmăresc integrarea EAC (Extended Access Control for fingerprints) pentru amprente degetelor.

Integritatea și securitatea procesului de personalizare și distribuție a documentelor

În toate cele trei state, personalizarea pașapoartelor biometrice și documentelor de identitate (breeder documents) este centralizată în cadrul ministerelor de afaceri interne și tot procesul este automatizat, iar în cazul Muntenegru și Serbiei este supravegheat video.

Procesul de eliberare și personalizare a documentelor de identitate (breeder documents) este centralizat și bazat pe folosirea codului unic PIN, care este introdus în baza națională a cetățenilor și registrele civile. În Macedonia și Serbia codul unic PIN apare pe toate certificatele și documentele de călătorie.

Distribuția pașapoartelor și documentelor personale de identitate (breeder documents)

În toate cele trei state, distribuția pașapoartelor biometrice către oficiile regionale se efectuează de către ofițerii de poliție bine antrenați. Noile documente se eliberează solicitanților în persoană, numai după verificarea identității lor folosind datele biometrice înregistrate anterior. În Muntenegru, procesul de distribuție este monitorizat electronic.

Prevenirea și combaterea corupției în rândul personalului implicat în personalizarea și distribuția documentelor de identitate/călătorie

În Macedonia au fost elaborate o serie de regulamente (rulebooks) care definesc în conformitate cu standardele europene procedurile de eliberare și personalizare a documentelor de călătorie la fiecare etapă a procesului. Totodată, aceleași regulamente stipulează clar practicile interzise.

În Muntenegru sunt prevăzute sancțiuni stricte pentru violarea Codului de Etică de către persoanele implicate în eliberarea documentelor de călătorie. Totodată, instrucțiunile oficiale prevăd o diviziune clară a responsabilităților și sarcinilor în procesul de eliberare a documentelor de călătorie și identitate. În plus, supravegherea atentă (strong supervision) și monitorizarea oficialilor reprezintă bariere adiționale contra corupției.

În Serbia, Ministerul de Interne este responsabil de investigarea (prosecution) și sancționarea oficialilor publici pentru actele de corupți în domeniul eliberării actelor de călătorie. Prin Legea privind Poliția din 2005 a fost creată o Diviziune pentru controlul intern (Sector for Internal Control). De asemenea, a fost elaborat un Cod de Etică și un program de training pentru ofițerii de poliție a căror activitate este legată de vize și documentele de călătorie.

INTERPOL SLTD (Stole/Lost Travel Documents)

În Macedonia sistemul de raportare electronică către Interpol a documentelor pierdute sau furate a fost stabilit cu succes în 2008. În 2008, au fost raportate 2062 de documente de călătorie pierdute sau furate.

În Muntenegru, de asemenea, sistemul de raportare electronică către Interpol a documentelor pierdute sau furate a fost stabilit cu succes în 2008. În perioada noiembrie 2008 – mai 2009 au fost raportate 78 de cazuri de pașapoarte pierdute sau furate.

În Serbia, în 2008, sistemul de raportare electronică către Interpol a documentelor pierdute sau furate nu funcționa. În schimb, în 2009, Ministerul de Interne a demarat un proiect destinat să conecteze rețeaua poliției la sistemul Interpol I-24/7 INSYST care permite raportarea electronică în timp real a pașapoartelor pierdute sau furate. În 2008, au fost raportate la Interpol 69 248 de documente.

Bloc 2: Migrația Ilegală, Readmisia

Managementul Frontierei

Serviciul de Grăniceri (Border Guard Service) este autoritatea administrativă centrală care coordonează activitatea instituțiilor statale în domeniul supravegherii și controlului la frontieră, precum și a managementului regimului de frontieră. Serviciul de Grăniceri este structurat în trei nivele:

1. Nivelul Strategic – (Național);
2. Nivelul Operațional – (Regional)
3. Nivelul Tactic – (Local).

În conformitate cu Strategia Națională de Dezvoltare pentru perioada 2008 – 2011 este prevăzută crearea Sistemului Informațional Integrat al Serviciului de Grăniceri compus din trei module:

1. Controlul la frontieră;
2. Supravegherea Frontierei;
3. Analiza Riscurilor.

În prezent, două modulele, Controlul la frontieră și Supravegherea frontierei, sunt practic implementate la toate punctele de control a frontierei și pichetele de grăniceri. Modul Analiza riscurilor este în proces de implementare la nivel național și regional, iar la nivel local rămâne a fi o prioritate pe termen scurt. O atenție specială este acordată dezvoltării graduale a infrastructurii de telecomunicații a Serviciului de Grăniceri, care are loc în paralel cu implementarea proiectului „Fixed and Mobile Communications Network for Border Service” pus în aplicare cu asistența Comisiei Europene.

Până în anul 2011, întreg personalul Serviciului de Grăniceri urmează să fie angajat pe baze de contract. Actualmente, 70% din personal sunt profesioniști și 30% sunt recruți.

Managementul Integrat al Frontierei (Integrated Border Management)

Pe parcursul anului 2010 urmează să fie elaborată și aprobată cu asistența EUBAM și Agenția FRONTEX Strategia Națională pentru Managementul Integrat al Frontierei (Integrated Border Management). De asemenea, este preconizată armonizarea deplină a Legii privind Frontiera de Stat cu Regulamentul CE Nr. 562/2006 a Parlamentului European și Consiliului UE din 15 martie 2006 ce se referă la Codul Comunității cu privire la regulile ce reglementează circulația transfrontalieră a persoanelor (*Community Code on the rules governing the movement of persons across borders - Schengen Borders Code*), precum și cu Catalogul Schengen care a fost adus la zi în 2009.

Începând cu ianuarie 2009 a fost pus în funcțiune sistemul informațional „FRONTIERA” la punctele de trecere a frontierei de stat. Acest sistem asigură schimbul on-line al informației între autoritățile implicate în sistemul „one stop shop” și care sunt responsabile de controlul mărfurilor și mijloacelor de transport la frontieră. În același timp, toate punctele internaționale și interstatale de trecere a frontierei sunt echipate cu aparate (biometric devices) necesare pentru citirea și verificarea datelor biometrice din documentele de călătorie. Acest lucru a fost posibil, în particular datorită proiectului BOMMOLUK 2 implementat cu asistența EUBAM.

La începutul anului 2010, Serviciul de Grăniceri împreună cu Biroul Național Interpol au lansat un proiect comun care are ca scop acces on-line la Baza de date Interpol, când persoanele și vehiculele traversează frontiera de stat.

Programe de training în domeniul codului de etică și anticorupție

Cu asistența EUBAM au fost elaborate programe educaționale și de studii speciale pentru Colegiul Național de Grăniceri. De asemenea, în 2008 a fost adoptat Codul de Etică a Serviciului de Grăniceri. Acest Cod de Etică a fost avizat și aprobat în același an de către Agenția FRONTEX. Totodată, între Serviciul de Grăniceri și Agenția FRONTEX a fost convenit un plan de seminare (trainings) pentru grănicerii moldoveni.

Cadrul de cooperare cu FRONTEX

La 12 august 2008 a fost semnat un Acord de lucru cu privire la cooperarea operațională între Serviciul de Grăniceri și al Republicii Moldova și FRONTEX (European Agency for Operational Cooperation Management at the External Borders of the EU member-states). De asemenea, la 6 martie 2009, Serviciul de Grăniceri și FRONTEX au semnat un Plan de cooperare pentru perioada 2009 – 2011. Astfel, în conformitate cu documentele semnate Serviciul de Grăniceri a participat la două activități operaționale organizate de FRONTEX în anul 2009, și anume: Joint Operation „Jupiter” și Joint Focal Points Project, care au permis dislocarea ofițerilor Serviciului de Grăniceri în ariile operaționale ale frontierei externe a UE.

Politicile de Azil

Republic of Moldova este parte la Convenția de la Geneva privind Statul Refugiaților din 1951. Dreptul la azil este acordat în baza Legii cu privire la Azil din 18 decembrie 2008. Legea a fost elaborată în concordanță cu cinci Directive ale Conciliului UE, și anume:

1. Council Directive 2005/85/EC of December 1, 2005 on Minimum Standards on Procedures in Member States for Granting and Withdrawing Refugee Status;
2. Council Directive 2001/55/EC of July 20, 2001 on Minimum Standards for Giving Temporary Protection in the event of mass influx of Displaced Persons;
3. Council Directive 2003/9/EC of January 27, 2003 Laying Down Minimum Standards for the Reception of Asylum Seekers;
4. Council Directive 2003/86/EC of September 22, 2003 on the Right of Family to Reunification;
5. Council Directive 2004/83/EC of April 29, 2004 on Minimum Standards for Qualification and Status of Third-country Nationals and Stateless Persons as Refugees or as Persons who otherwise need international protection and the content of the Protection Granted.

Biroul de Migrațiune și Azil din cadrul Ministerului de Interne este principala instituție națională în domeniu dat. Principalele sale responsabilități sunt:

1. monitorizarea și coordonarea proceselor migraționale;
2. verifică respectarea legislației în domeniul migrațiunii și azilului;
3. elaborează proiecte de acte normative în vederea reglementării statutului juridic al cetățenilor străini și apatrizilor;
4. acordă statutul de imigrant, refugiat sau de repatriat;
5. asigură acumularea, păstrarea, prelucrarea, difuzarea și schimbul de informații referitoare la procesele migraționale pe plan intern și extern.

La 1 martie 2009, a intrat în vigoare noua *Lege cu privire la Azil*, care a fost modificată în conformitate cu *Aquis Communautaire* în urma unei revizuirii a legislației în domeniul migrației și azilului realizată în cadrul unui program twinning Germania-România-Moldova finanțat de UE. În 2003, cu asistența Înalțului Comisariat ONU pentru Refugiați (UNHCR) și a UE a fost deschis Centrul de Acomodare a Solicitanților de Azil (Accommodation Center for Asylum Seekers). Actualmente, sunt operaționale cinci blocuri cu o capacitate de 120 de locuri. Totodată, se află în fază de finalizare se află al șaselea bloc, care va fi destinat pentru copiii neacompaniați și femeile singure.

Managementul Migrației

Moldova are un profil migrațional (migration profile) depășit. Actualizarea noului profil urmează să fie efectuată până în 2012, iar acest lucru urmează să fie realizat cu asistența Comisiei Europene care a selectat Moldova ca țară pilot.

Ministerul de Interne este instituția care coordonează implementarea politicii statului în domeniul prevenirii și combaterii șederii ilegale a străinilor pe teritoriul Republicii Moldova. De asemenea, Ministerul de Interne este responsabil de combaterea traficului ilegal de ființe umane. În acest sens, în cadrul ministerului a fost creat Centrul pentru combaterea traficului de ființe umane.

La 15 decembrie 2009, Parlamentul a examinat în prima lectură proiectul de *Lege privind Regimul Străinilor în Republica Moldova*. În procesul de elaborare a respectivei Legi au fost luate în considerare acte legislative ale UE:

1. Council Regulation 539/2001 of March 15, 2001 determining the Non-EU Member Countries whose nationals must be in possession of visas when crossing the external borders of the Members States;
2. Council Directive 2003/86/EC of September 22, 2003 on the Right of Family Reunification;
3. Council Directive 2001/40/EC of May 28, 2001 on the mutual recognition of decisions on the expulsion of third country nationals;
4. Council Directive 2003/109/EC of November 25, 2003 concerning the status of third-country nationals who are long-term residents.

În vederea colectării, depozitării și procesării informației legate de identificarea (tracking) și șederii pe teritoriul Moldovei a cetățenilor străini și apatrizi (stateless persons), la 13 decembrie 2007, Guvernul RM a decis crearea Sistemului Informațional Automat Integrat „Migrațiune și Azil” (SIIAMA) *Automated Integrated Information System „Migration and Asylum”*. În decembrie 2008, software-ul necesar pentru punerea în funcțiune a SIIAMA a fost instalat la server-urile Biroului Migrațiune și Azil a Ministerului de Interne. În prezent sunt în derulare activitățile de configurare și transfer a datelor de la bazele de date existente, precum și de pregătire a staff-ului și administratorilor de rețea.

Readmisia/Expulzarea/Repatrierea

În prezent, Republica Moldova are semnate Acorduri de readmisie cu Uniunea Europeană (2007), Ucraina (1997), Elveția (2004), Norvegia (2006) și Macedonia (2008). De asemenea, au fost semnate Protocoale privind implementarea Acordului de readmisie între Moldova și UE cu Ungaria și Estonia.

În concordanță cu Decizia Guvernului RM nr. 1152 din 22 Octombrie 2007 cu privire la inițierea negocierilor asupra semnării acordurilor interguvernamentale privind readmisia străinilor aflați ilegal pe teritoriul Moldovei, Ministerul de Interne și Ministerul Afacerilor Externe și Integrare Europeană au inițiat negocieri cu privire la semnarea Acordurilor de Readmisie cu următoarele state: Afganistan, Armenia, Azerbaidjan, Bangladesh, Belarus, Bosnia-Herțegovina, China, Danemarca, Georgia, India, Iordania, Iran, Irak, Irlanda, Kazahstan, Kyrgyzstan, Liban, Marea Britanie, Muntenegru, Pakistan, Rusia, Serbia, Siria, Tadjikistan, Turkmenistan, Turcia și Uzbekistan. Totodată, la 20 august 2008, Guvernul RM a luat Decizia nr. 1002 cu privire la inițierea negocierilor cu Statele Membre ale UE asupra semnării Protocoalelor Interguvernamentale cu privire la implementarea Acordului de readmisie între Republica Moldova și Comunitatea Europeană semnat la Bruxelles, la 10 octombrie 2007.

Costurile pentru expulzarea din Republica Moldova sunt acoperite de către persoanele sau entitățile juridice care au invitat cetățenii străini or apatrizi, de către companiile de asigurare sau de către fondul de readmisie/expulzare/repatriere creat din resursele bugetului de stat începând cu anul 2008. În același timp, în aprilie 2008 a fost deschis primul modul al Centrului pentru Plasament Temporar al Străinilor care nu pot fi expulzați imediat și sunt luați în custodie publică (Center for Temporary Placement of Foreigners) cu o capacitate maximă de 114 locuri.

Bloc 3: Ordinea Publică și Securitatea

Prevenirea și Combaterea Crimei Organizate

Republica Moldova a aderat la principalele instrumente internaționale ce se referă la combaterea crimei organizate transfrontaliere. Printre acestea se numără:

1. UN Convention against trans-national organized crime;
2. Protocol against Smuggling of Migrants by Land, Sea, and Air supplementing the UN Convention against trans-national organized crime;
3. Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons, Especially Women and Children, UN Convention against trans-national organized crime;
4. Council of Europe Convention on action against trafficking in human beings;
5. Council of Europe Convention on laundering, search, seizure, and confiscation of the proceeds from crime on the financing of terrorism.

Strategia de combaterea a crimei organizate și corupției este reflectată în planurile de activitate ale Ministerului de Interne și subdiviziunile sale. Aceste planuri sunt actualizate o dată șase luni. Pe parcursul anului 2010 urmează să fie elaborată o strategie separată pentru combaterea crimei organizate.

La Chișinău funcționează Centrul Național Virtual de SECI/GUAM de combatere a crimei organizate din care fac parte Ministerul de Interne, Serviciul de Grăniceri, Departamentul Vamal, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției.

Combaterea crimei organizate este reflectată și în Strategia Departamentului Vamal de combatere a fraudelor și corupției pentru anii 2009 – 2011 și în Planul de acțiuni pentru implementarea acestei strategii.

Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane

Aspectele legate de combaterea traficului de ființe umane sunt reflectate în *Legea cu privire la prevenirea și combaterea traficului de ființe umane din 20 octombrie 2005*. Planurile de acțiuni destinate combaterii traficului de ființe umane sunt actualizate și aprobate de Guvern o dată la doi.

La 6 mai 2006, în cadrul Ministerului de Interne a fost creat *Centrul pentru Combaterea traficului de ființe umane* care cuprinde specialiști de la Serviciul de Informații și Securitate, Departamentul Vamal, Serviciul de Grăniceri, Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției și Ministerul de Interne.

Comitetul Național pentru Prevenirea și Combaterea Traficului de Ființe Umane este o instituție consultativă a Guvernului RM și are ca sarcină să coordoneze activitatea tuturor organizațiilor guvernamentale și neguvernamentale ce activează sau au responsabilități în

acest domeniu. De asemenea, la nivel regional au fost create comisii specializate care au ca scop să eficientizeze eforturile instituțiilor responsabile de combaterea traficului de ființe umane.

La 22 iunie 2007, în cadrul Procuraturii Generale au fost instituit Consiliul Coordonator al agențiilor de forță (Law Enforcement Agencies) din care fac parte șefii respectivelor instituții.

La 23 mai 2008, Ministerul de Interne, Procuratura Generală, Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului, Organizația Internațională a Migrației, Centrul pentru prevenirea traficului de femei și Centrul pentru protecția și promovarea drepturilor femeilor „La Strada” au semnat un Memorandum de Cooperare prevede acordarea de asistență victimelor traficului de ființe umane pentru reintegrarea lor în societate.

Totodată, la 5 decembrie 2008, Parlamentul a aprobat prin Lege Strategia Sistemului Național de Sesizare pentru protecția și asistența victimelor și a potențialelor victime a traficului de ființe umane pentru perioada 2009 – 2011 (*Strategy of the National Referral System of for Protection and Assistance of victims and potential victims of trafficking in humans for 2009 – 2011*). În baza acestei Legi a fost elaborat Regulamentul procedurii de repatriere a victimelor traficului de ființe umane.

În prezent, Strategia Sistemului Național de Sesizare pentru protecția și asistența victimelor și a potențialelor victime a traficului de ființe umane pentru perioada 2009 – 2011 (*Strategy of the National Referral System of for Protection and Assistance of victims and potential victims of trafficking in humans for 2009 – 2011*) este implementată în 23 de raioane din 32 ale Moldovei. Aproximativ 600 de specialiști din diferite domenii au fost pregătiți în domeniul prevenirii și protecției victimelor traficului de ființe umane.

În urma deciziei Guvernului RM, din 11 iulie 2008, cu asistența Organizației Internaționale a Migrației a fost creat Centrul pentru Asistența și Protecția Victimelor și Potențialelor Victime ale Traficului de Ființe Umane. Centrul are 24 de locuri și oferă asistență medicală, psihologică, socială, legală, educațională, și de recreației. Pe parcursul anului 2009, a fost oferită asistență la 130 de victime și 136 de potențiale victime ale traficului de ființe umane.

Prevenirea și combaterea corupției Republica Moldova a aderat la principalele tratate internaționale privind combaterea corupției, cum ar fi:

1. UN Convention on against corruption (2003);
2. Council of Europe Criminal Convention against corruption (1999);
3. Council of Europe Civil Convention against corruption (1999).

Implementarea documentelor internaționale relevante în domeniul dat are loc prin aplicarea instrumentelor legale ale Grupului de State împotriva Corupției (Group of States against Corruption – GRECO) din care face parte și Moldova. Conform rundeii a doua a evaluării realizate de GRECO, Moldova a pus în aplicare 9 din cele 15 recomandări formulate de GRECO în octombrie 2006. Conform celui de al doilea raport, 46 de state GRECO au ajuns la concluzia că Moldova a depus eforturi semnificative în consolidarea mecanismelor de control a corupției în cadrul instituțiilor publice, prin analiza riscurilor de corupție și pregătirea continuă (continuous training), îmbunătățirea

cadrului regulator în domeniul administrării transparente. Până la data de 31 iulie, Moldova trebuie să îndeplinească celelalte 6 recomandări. Majoritatea acestor recomandări se referă la adoptarea unor legi, precum și a unor măsuri destinate combaterii corupției în administrația publică.

Legislația RM în domeniul prevenirii și combaterii corupției cuprinde 11 legi și decizii ale Guvernului RM elaborate în corespundere cu standardele și recomandările internaționale. Printre acestea se numără:

1. Legea cu privire la combaterea corupției (2008);
2. Legea cu privire la conflictul de interese (2008);
3. Legea cu privire la codul de conduită a serviciului civil (2008);
4. Legea cu privire la serviciul civil și statutul oficialilor civili (2008);
5. Legea cu privire la declararea și monitorizarea veniturilor și valorilor demnitarilor de stat, judecătorilor, procurorilor, oficialilor publici și anumitor persoane care dețin funcții manageriale (2002);
6. Legea cu privire la transparența procesului de luare a deciziilor (2008);
7. Decizia Guvernului cu privire la metodologia evaluării riscurilor de corupție în instituțiile publice (2008);
8. Decizia Parlamentului cu privire la aprobarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției (2004).

Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției (2004) este implementată prin elaborare anuală a Planului de acțiuni implementarea căruia este supravegheată de Grupul monitorizare asistat de un Secretariat al cărei funcții sunt îndeplinite de către Centrul pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (CCCEC). Conform Legii privind Combaterea corupției din 2008, CCCEC este instituția investită cu responsabilități și puteri pentru prevenirea și combaterea actelor de corupție.

Protecția datelor personale

La 15 februarie 2007, Parlamentul Republicii Moldova a aprobat Legea cu privire la protejarea datelor personale. Legea în cauză stabilește condițiile de bază pentru procesarea datelor personale și a creat Centrul Național pentru Protecția Datelor Personale, care este o instituție publică autonomă, independentă de alte autorități publice. Centrul și-a început activitatea în februarie 2009.

În timpul activității sale, Centrul Național pentru Protecția Datelor Personale a stabilit că legislația națională nu transpune complet legislația europeană în domeniu. În consecință, s-a decis elaborarea proiectelor de amendare și completare a Legii cu privire la protecția datelor și Codul Contravențional. Acest lucru urmează fie realizat în trimestrul II al anului curent.

Pe parcursul anului 2009, a fost elaborat proiectul Criteriilor (Requirements) necesare pentru asigurarea securității datelor personale în timpul procesării lor în sistemul informațional. Acest document ar urma să stabilească criteriile minime, organizaționale și tehnice, care trebuie respectate de către deținătorii de date personale astfel încât să fie asigurate securitatea, confidențialitatea și integritatea datelor personale procesate în sistemul informațional sau înregistrate în mod manual. De asemenea, Centrul a elaborat proiectul de Reguli privind înregistrarea și procesarea manuală a datelor personale (Rules on the manner of manual keeping of the personal data holders register).

Republica Moldova a aderat la Convenția Consiliului Europei nr. 108 pentru protejarea persoanelor cu privire la procesarea automată a datelor personale din 1981 (Council of Europe Convention for protection of individuals with regard to automatic processing of personal data of 28.01.1981). Convenția a intrat în vigoare la 1 iunie 2008. De asemenea, în anul 2009 a fost demarat procesul semnării Protocolului adițional la Convenția Consiliului Europei nr. 108 cu privire la autoritățile de supraveghere și fluxurile trans-frontaliere din 8 noiembrie 2001 (Additional Protocol of the Convention no. 108 regarding supervisory authorities and trans-border data flows).

De asemenea, la 31 octombrie 2008, la Chișinău, statele membre ale Procesului de Cooperare din Europa de Sud-Est, inclusiv Moldova, au semnat Memorandumul cu privire la garanțiile legale împotriva procesării ilegale a datelor personale (Memorandum on legal and judicial guarantees against unlawful processing of personal data). Acest acord internațional a intrat în vigoare la 18 decembrie 2009.

Block 4: Relațiile Externe și Drepturile Fundamentale

Libertatea circulației și documentele de identitate

În concordanță cu Legea privind azilul din 18 decembrie 2008, refugiaților li se garantează eliberarea cărților de identitate (Identity Card) pentru o perioadă de 5 ani. Refugiații pot obține la solicitare un document de călătorie pentru a circula peste hotarele Republicii Moldova. Documentul de călătorie este acordat pentru o perioadă de 2 ani, cu condiția acesta nu va depăși termenul de valabilitate a cărții de identitate. Cărțile de identitate sunt eliberate de către Ministerul de Interne în baza deciziei Directorului Departamentului de refugiați.

De asemenea, Legea privind azilul din 18 decembrie 2008 stabilește următoarele condiții de eliberarea a documentelor de identitate beneficiarilor de protecție umanitară. Astfel, beneficiarilor de protecție umanitară li se garantează dreptul de a obține cărți de identitate pentru o perioadă de 5 ani. În paralel, ei pot obține la solicitare documente de călătorie pentru a circula peste hotarele Moldovei. Documentul de călătorie este eliberat pentru o perioadă de un an. Cărțile de identitate sunt eliberate persoanelor ce beneficiază de protecție umanitară de către Ministerul de Interne în baza deciziei Directorului Departamentului de refugiați. În februarie 2009, Ministerul de Interne a început să elibereze cărți de identitate persoanelor ce beneficiază de asistență umanitară.

Prin intermediul proiectului AENEAS „Consolidarea capacităților naționale ale sistemului de azil”, Comisia Europeană a sprijinit financiar Ministerul de Interne în procesul de eliberare a documentelor de identitate refugiaților și persoanelor ce cad sub incidența protecției umanitare Comisia Europeană a sprijinit financiar Ministerul de Interne.

Drepturile cetățenilor și protecția minorităților

Republica Moldova este parte la o serie de acte internaționale importante, precum:

1. Universal Declaration of Human Rights (1948);
2. UN International Pact on Civil and Political Rights (1966);
3. UN International Pact on Economic, Social and Cultural Rights (1966)

4. Council of Europe Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (1950);
5. UN International Convention on the elimination of all forms of racial discrimination (1965);
6. Council of Europe's Framework Convention for protection of National Minorities (1995).

Conform Legii cu privire la azil din 2008, refugiaților, indiferent de originea lor etnică, le-au fost garantate următoarele drepturi:

1. Copiii neacompaniați și familiile cu copii beneficiază de aceleași măsuri de asistență socială garantate copiilor care dețin cetățenia Republicii Moldova;
2. Tratat egal cu cel garantat cetățenilor Republicii Moldova în domeniile libertății confesiunii religioase și educației copiilor;
3. Beneficiază de aceleași drepturi ca și cetățenii Republicii Moldova în cadrul sistemului de asistență medicală obligatorie;
4. Acces egal la programele de reintegrare socială etc..

În conformitate cu Legea cu privire la cetățenie din 2 iunie 2000, cetățenia Republicii Moldova poate fi obținută prin recunoaștere, adopție, restabilire și naturalizare. Refugiații și persoanele apatride pot obține cetățenia Republicii Moldova prin naturalizare, dacă au locuit legal și constant pe teritoriul țării timp de opt ani.

Respectarea stipulărilor constituționale cu privire la protecția minorităților

Republica Moldova dispune de un sistem de instituții responsabile de protecția drepturilor omului, inclusiv drepturile minorităților naționale, acestea sunt:

1. *Comitetul Parlamentar pentru Drepturile Omului* – este o structură operațională a Parlamentului RM responsabilă de analiza proiectelor de legi și a propunerilor legislative, realizează investigații parlamentare, deliberază și ia decizii;
2. *Biroul de Relații Interetnice a Guvernului RM* – este o structură administrativă responsabilă de implementarea politicilor statului în domeniul relațiilor interetnice;
3. *Consiliul Coordonator al organizațiilor etnico-culturale* – este o organizație consultativă, compusă din reprezentanții tuturor etniilor și care activează în cadrul Biroului de Relații Interetnice. Membrii Centrului dezbate aspecte diverse ale relațiilor interetnice;
4. *Centrul pentru Drepturile Omului* – este o instituție statală independentă, compusă din avocați parlamentari responsabili de garantarea libertăților și drepturilor constituționale ale omului de către autoritățile autorităților publice locale, centrale, instituții, organizații și întreprinderi indiferent de tipul proprietății lor.

Implementation of relevant policies regarding minorities, including Roma

Prin decizia Guvernului din 21 decembrie 2006 a fost aprobat Planul de acțiuni pentru sprijinirea minorității rome (Roma minority). Acest plan conține măsuri specifice în domeniile educației, culturii, sănătății, protecției sociale și a copilului, muncii și ordinii publice. Biroul de Relații Interetnice este responsabil de coordonarea acțiunilor instituțiilor centrale specializate în vederea implementării Planului de acțiuni. Pe parcursul anului 2009, Ministerul de Interne nu a înregistrat nici un caz de amenințare,

discriminare, ostilitate și violență la adresa minorităților naționale. **Bloc 2: Migrația Ilegală, Readmisia**

Managementul Frontierei

În Macedonia, controlul strategic al frontierei este asigurat de către Comisia Națională pentru Managementul Integrat al Frontierei (Integrated Border Management IBM), care este responsabilă de implementarea Planului de Acțiuni IBM. Coordonarea operațională a cooperării inter-instituționale este asigurată de către Centrul Național de Coordonare a Managementului Frontierei (National Coordination for Border Management NCCBM).

În martie 2008, au fost adoptate, în conformitate cu Manualul Serviciului de Frontieră Schengen, procedurile operative standard pentru supravegherea frontierei de stat. În aprilie 2009 a fost amendată Legea privind supravegherea frontierei de stat (Law on State Border Surveillance), în special au fost ajustate în conformitate cu Codul de Frontieră Schengen (Schengen Border Code) definițiile și terminologia folosită și au fost clarificate procedurile cu privire la controlul minim și complet la punctele de control a frontierei.

În decembrie 2008, a fost adoptat Programul anti-corupție care definește o listă cuprinzătoare și variată de măsuri pentru a preveni comportamentul propice corupției (corruptive behavior), inclusive modificarea procedurilor care definesc fără echivoc competențele ofițerilor la punctele de control al frontierei. De asemenea, a fost reformat sistemul de salarizare. Totodată, posibilitatea unui comportament propice corupției a fost redus în continuare prin supravegherea video a punctelor de control al frontierei de către NCCBM.

De asemenea, 16 din 20 de puncte de control a frontierei au fost conectate la baza de date a Ministerului de Interne.

În Muntenegru, Legea privind supravegherea frontierei de stat a fost adoptată în 2005. Aceasta a introdus cadrul legal în domeniul managementului frontierei inspirat din Aquis Comunitaire cu privire la managementul frontierei. În 2009, a fost elaborată o nouă Legea privind supravegherea frontierei de stat care a armonizat standardele în domeniu în conformitate cu Codul Frontierei Schengen.

Au fost adoptate Strategia și Planul de acțiuni privind crearea Managementului Integrat al Frontierei. Pentru punerea în aplicare a acestora, în ianuarie 2008, a fost instituită Comisia intersectorială (Cross-sectorial Commission). De asemenea, au fost create centre regionale IBM, coordonează și sincronizează activitățile de frontieră ale Poliției de frontieră, poliției în general, serviciului vamal etc..

În vederea prevenirii și combaterii corupției în rândul poliției de frontieră, sunt organizate seminare de instruire (trainings) conform programului „train the trainer”. În 2009, în cadrul acestui program, au fost pregătiți 39 de instructori, care la rândul lor vor pregăti ofițerii poliției de frontieră la nivel regional. Rapoartele de analiză strategică se efectuează lunar la nivel central de către Departamentul de Informații (Intelligence Department) al Poliției de Frontieră, iar rapoartele operaționale se produc săptămânal de către oficiile regionale, fiecare din ele având câte un ofițer de informație.

Punctele de control a frontierei dispuneau de un număr limitat de aparate de citire integrată a pașapoartelor și nu existau aparate de luare a amprentelor digitale. În plus, un număr limitat de puncte de control a frontierei erau conectate la baza de date națională (8) și din acestea doar trei pot accesa baza de date a Interpol-ului. De asemenea, urma să fie finalizată demarcarea frontierei. Acordul de cooperare cu FRONTEX era finalizat și trebuia să fie semnat în iunie 2009.

În Serbia, noua Lege privind protecția frontierei de stat a fost pusă în aplicare începând cu noiembrie 2008. Legea este în mare parte în concordanță cu standardele europene. Însă, conceptele și definițiile folosite în legislației și documentele strategice nu sunt pe deplin comparabile cu terminologia UE. În domeniul cooperării inter-instituționale în februarie 2006 a fost semnat un Acord de cooperare între principalele agenții statale implicate în managementul frontierei. Totuși, în vederea îmbunătățirii în continuare a cooperării și clarificării responsabilităților, Comisia Europeană a recomandat semnarea unor Memorandumuri de Înțelegere între Poliția de Frontieră și respectivele agenții statale.

Codul de Etică al Poliției din 2006 constituie baza măsurilor îndreptate spre prevenirea și combaterea corupției. Totodată, în anul 2009 autoritățile lucrau asupra elaborării unui Cod de Etică special pentru Poliția de Frontieră. Sistemul de analiză a riscurilor este operațional începând cu anul 2008. Analiza strategică a riscurilor este responsabilitatea Departamentului pentru Combaterea Crimelor Transfrontaliere (Department for Suppression of Trans-border Crime). Analiza situațională a riscurilor este întemeiată pe rapoartele zilnice ale Centrului Operațional al Poliției de Frontieră de la nivelul local și regional. În mai 2009, numai 26 din 82 de Puncte de control a frontierei erau pe deplin conectate la sistemul unic informațional al Ministerului de Interne.

Politicele de Azil

În Macedonia, sistemul de azil este complet funcțional. Legea privind Azilul și Protecția Temporară a fost modificată în noiembrie 2008 și urma să fie armonizată deplin cu standardele europene până la mijlocul anului 2009. Legea din 2008 a introdus statutul protecției subsidiare. Amendamente ulterioare la Legea dată urmează să asigure ca în viitor Curtea Administrativă, care examinează apelurile împotriva deciziilor din prima instanță cu privire la azil, să aibă competența de a furniza examinarea juridică independentă a substanței deciziilor cu privire la azil. Centrul de azil este în stare bună, bine administrat și oferă solicitanților de azil lecții de limbă, școlarizare pentru copii, asistență psihologică și socială.

În Muntenegru, Legea privind Azilul a intrat în vigoare în anul 2006 și ia în considerare standardele europene. Toate instituțiile statale cu responsabilități în domeniu sunt funcționale: Oficiul de Azil, Comisia de Stat pentru Apel de Azil (State Asylum Appeal Commission SAAC). SAAC are competența de a examina atât procedurile respectate de către Oficiul de Azil în luare deciziilor în prima instanță, precum și conținutul acestor decizii. În mai 2009, Centrul de Azil, încă, nu era operațional și urma să fie deschis abia în 2010. Refugiații și beneficiarii de protecție subsidiară se bucură de un număr larg de drepturi, precum: acces la piața de muncă, dreptul de a obține documente de identitate și de călătorii, asistența socială, cazare și educație. Totuși, Comisia Europeană a recomandat acțiuni suplimentare în vederea facilitării accesului la aceste drepturi.

În Serbia, Legea privind azilul a intrat în vigoare în aprilie 2008, iar sistemul instituțional în domeniul este funcțional. În mai 2009, Oficiul de Azil prevăzut de Lege nu era operațional, iar solicitările de azil erau procesate în continuare de Poliția de Frontieră. Apelurile în prima instanță sunt examinate de către Comisia privind azilul care este o structură administrativă independentă compusă din experți guvernamentali numiți de către Prim-ministru. Apelurile contra deciziilor Comisiei de Azil sunt examinate de Curte Supremă. Centrul de Azil funcționează, are o capacitate de cazare de 80 locuri și oferă acces la toate drepturile socio-economice elementare.

Managementul Migrației

În Macedonia, în ianuarie 2009, a fost finalizată actualizarea profilului migrațional. Actualizarea profilului migrațional va fi realizată anual de către Ministerul de Interne.

Cadrul legal în domeniu este bazat pe Legea privind străinii și Legea privind angajarea la muncă și munca străinilor (Law on Employment and Work of Foreigners) care sunt în concordanță cu standardele UE.

Există o cooperare adecvată între instituțiile relevante. Ministerul de Interne eliberează permisele de ședere, Ministerul de Externe eliberează vizele, iar permisele de lucru sunt acordate de către Ministerul Muncii. Fiecărui străin care are reședință legală i se eliberează un număr personalizat PIN și primește o carte de reședință cu caracteristici de securitate de înaltă calitate.

În contextul monitorizării fluxurilor migraționale, Comisia a recomandat îmbunătățirea sistemului de baze de date. În mai 2009, în cadrul diferitelor ministere, existau mai multe baze de date cu privire la migrația legală și ilegală, și multe din ele nu erau computerizate și prin urmare nu puteau fi consultate ușor de către autorități, în special poliția.

Formele de colectare a datelor au fost armonizate cu standardele europene, în particular cu Regulamentul Conciliului UE 862/2007. Totodată, sistemul de colectare a datelor a fost îmbunătățit semnificativ în februarie 2009 prin adoptarea Ghidului care definește metodologia corespunzătoare de colectare a datelor și introduce terminologia standardizată.

În Muntenegru, cadrul legal în domeniu este bazat pe Legea privind străinii, care a intrat în vigoare la 8 ianuarie 2009 și Legea privind angajarea la muncă și munca străinilor (Law on Employment and Work of Foreigners), care este implementată din ianuarie 2009. Ambele sunt în concordanță cu legislația UE. Legea privind străinii stipulează condițiile pentru acordarea reședinței permanente și formulează drepturile și obligațiile străinilor. Legea privind angajarea forței de muncă și munca străinilor complimentează Legea privind străinii și asigură ca angajare la muncă a naționalilor din terțe state să fie suficient de reglementată la nivel legislativ.

În mai 2009, nu exista un registru centralizat electronic al străinilor. Acest registru urma să fie operațional în noiembrie 2009 și administrat de Ministerul de Interne. Toate instituțiile relevante, inclusiv Poliția urmau să aibă acces electronic la acest registru. În acest context, Comisia Europeană a recomandat îmbunătățirea procesului de colectare a datelor și a mecanismelor de monitorizare a migrației. Totodată, formele de colectare a datelor cu privire la migrația legală au fost unificate și sunt în corespundere cu

standardele UE. Datele cu privire la migrația ilegală sunt colectate și analizate de către Poliția de Frontieră.

În Serbia, Legea privind străinii (2009) este în mare parte în conformitate cu acquis-ul UE. Legea reglementează condițiile de intrare și ședere a străinilor, definește procedurile de acordare a permiselor de reședință temporare sau permanente și detaliază drepturile acordate rezidenților permanenți.

Rămâne o prioritate adoptarea Strategiei privind Managementul Migrației care ar defini clar competențele instituțiilor relevante. De asemenea, Comisia Europeană a atras atenția asupra îmbunătățirii monitorizării fluxurilor migraționale. În mai 2009, nu exista, încă, o strategie cuprinzătoare cu privire la colectarea și analiza datelor, iar bazele de date erau separate între diferite ministere. În același timp, formele de colectare a datelor pentru obținerea permiselor de reședință au fost armonizate pentru a corespunde cu criteriile Regulamentului Conciliului UE 862/2007, iar sistemul de monitorizare a fluxurilor migraționale ilegale a fost considerat relativ eficient.

Legea privind străinii prevede crearea a 16 baze de date electronice cu privire la statistica migrației care vor fi administrate de Ministerul de Interne în cooperare cu Ministerul de Externe, iar accesul va fi asigurat tuturor ministerelor interesate.

Bloc 3: Ordinea Publică și Securitatea

Prevenirea și Combaterea Crimei Organizate

În Macedonia, în 2003 a fost pus în aplicare Planul de acțiuni pentru combaterea crimei organizate. Printre realizările obținute se numără crearea secțiilor speciale pentru combaterea crimei organizate în structurile administrative și de menținere a ordinii publice (law enforcement). Comisia Europeană a accentuat importanța instituirii unei structuri centrale de informație în domeniu, precum și crearea unui sector separat pentru informații în domeniul crimei organizate în cadrul bazei de date naționale de informații secrete. În acest context, a fost aprobat de guvern un plan de acțiuni separat (2008 - 2010), care prevede implicații financiare, un calendar fix de implementare și organizațiile responsabile pentru îndeplinirea lui. De asemenea, se pune accent pe amendarea Codului de Procedură Criminală în conformitate cu standardele europene.

În Muntenegru, Strategia de combaterea a crimei organizate a fost pusă în aplicare în 2005, iar Planul de acțiuni, începând cu anul 2006. Implementarea Planului de acțiuni este monitorizată de către Comisia Națională creată în 2007. Conform planului de acțiuni au fost create departamente speciale în cadrul înaltelor instanțe judecătorești (high courts), iar competențele procurorului pentru crima organizată au fost extinse pentru a acoperi un larg spectru de aspecte ale politicii de combatere a crimei organizate. De asemenea, în 2009 Parlamentul urma să adopte noul Cod de Procedură Penală, care va îmbunătăți semnificativ capacitățile investigative ale autorităților naționale competente.

În Serbia, Strategia națională pentru combaterea crimei organizate a fost adoptată la 26 martie 2009, iar Planul de acțiuni urma să fie elaborat. Strategia asigură resursele umane, financiare și tehnice necesare. În decembrie 2008 a fost instituită Comisia pentru coordonarea inter-ministerială în domeniul justiției și afacerilor interne. Scopul Comisiei este de a contribui la îmbunătățirea esențială a coordonării în domeniul combaterii crimei

organizate. Totodată, a fost creat un grup de lucru special pentru revizuirea Codului de Procedură Criminală. Aprobarea acestui Cod era prevăzută pentru sfârșitul anului 2009, iar intrarea lui în vigoare către 1 ianuarie 2011, cu condiția că toate reformele juridice vor fi îndeplinite la timp.

Comisia Europeană evidențiat, însă, importanța creării unei baze de date speciale în domeniul combaterii crimei organizate, care ar fi accesibilă tuturor agențiilor de menținere a ordinii publice.

Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane

În Macedonia, în aprilie 2009, Parlamentul a ratificat Convenția Consiliului Europei cu privire la măsurile contra Traficului de Ființe Umane (Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings).

În 2009, Guvernul a preluat de la donatorii internaționali responsabilitatea asupra adăposturilor ale victimelor, dar Comisia Europeană recomandă ca aceste instituții să rămână în administrarea organizațiilor non-guvernamentale și să fie asigurate cu suportul financiar necesar.

În Muntenegru, Strategia de combaterea a traficului de ființe umane a fost pusă în aplicare în 2003. În 2008, a fost adoptat Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei pentru combaterea traficului de ființe umane pentru anul 2009.

Cadrul legal în domeniu este în concordanță cu standardele UE și internaționale. Există o bună cooperare la nivel inter-ministerial, care este bazată pe Memorandumul privind Cooperare Mutuală semnat de instituțiile guvernamentale responsabile și organizațiile non-guvernamentale.

Oficiul Coordonatorului Național duce o campanie extinsă de prevenire și informare publică în domeniul traficului de ființe umane. Adăposturile de protecție a victimelor sunt administrate de organizațiile non-guvernamentale și finanțate de guvern.

Autoritățile preconizează crearea unei baze de date comune cu privire la victimele traficului de ființe umane care va permite accesul on-line tuturor agențiilor competente. Comisia Europeană a atras atenția asupra importanței îmbunătățirii capacităților autorităților responsabile de a identifica potențialele victime.

În Serbia, Strategia de combatere a traficului de ființe umane a fost adoptată în decembrie 2006. În conformitate cu aceasta a fost creat mecanismul de coordonare a acțiunilor în acest domeniu. La 30 aprilie 2009, a fost aprobat Planul de Acțiuni pentru perioada 2009 – 2011. Planul de acțiuni a fost elaborat în consultare cu organizațiile non-guvernamentale.

În martie 2009, a fost ratificată Convenția Consiliului Europei cu privire la măsurile contra Traficului de Ființe Umane (Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings).

În 2004, a fost creat Serviciul de Coordonare a Protecției victimelor traficului de ființe umane. Serviciul coordonează protecția, acomodarea și reintegrarea victimelor și menține

actualizată baza de date a victimelor. Cele două centre de acomodare și programele de reintegrare sunt administrate de către organizațiile non-guvernamentale.

Prevenirea și combaterea corupției Macedonia a ratificat principalele convenții internaționale în domeniu. În același timp, urmează să fie semnată Convenția OCED cu privire la mituirea oficialilor publici străini în tranzacțiile de afaceri internaționale (OECD Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials in International Business Transactions).

Comisia Europeană a evidențiat creșterea numărului de punere sub acuzație, precum și a condamnărilor pentru acte de corupție. O mare parte a cazurilor au fost inițiate în baza Legii cu privire la conflictul de interese.

Coordonarea acțiunilor între instituțiile relevante are la baza Protocolul pentru cooperare în vederea prevenirii și combaterii corupției, precum și a conflictului de interese semnat în 2007, de către principalii actori: Comisia Anti-corupție, Oficiul pentru venituri publice (Public Revenue Office), Oficiul Procurorului Public (Public Prosecutor's Office) etc.

Pentru a îmbunătăți informarea publicului, precum și a consolidat vizibilitatea Comisiei Anti-corupție, în februarie 2009, a fost elaborat un Plan strategic de acțiuni în domeniul relațiilor cu publicul. Implementarea recomandărilor GRECO continuă.

Muntenegru a pus în aplicare strategia sa în domeniul combaterii crimei organizate și corupției începând cu anul 2005. Au fost elaborate Coduri de Etică pentru diferite autorități publice. De asemenea, în 2008 a fost adoptată Legea cu privire la prevenirea Conflictelor de interes, în baza căreia a fost creată Comisia pentru prevenirea conflictelor de interes. Totodată, Comisia Europeană a recomandat aprobarea noului Cod de Procedură Criminală care va permite utilizarea de noi tehnici de investigație în cazurile de corupție. Un accent aparte a fost pus pe continuarea cursurilor de educație intensivă și acțiunilor de informare publică în toate sectoarele, de către Directoratul pentru Inițiativa Anti-corupție. Implementarea recomandărilor GRECO continuă.

Serbia a aprobat Strategia Națională de combaterea a corupției în anul 2005, iar în 2006 a pus în aplicare Planul de acțiuni în domeniu. Legea cu privire la Agenția Ant-corupție urma să fie pusă în aplicare începând cu ianuarie 2010. Respectiva legea va reglementa, inclusiv, și domeniul conflictului de interes. Implementarea recomandărilor GRECO continuă.

Au fost create departamente speciale anti-corupție în cadrul poliției, procuraturii (prosecutors' office) și judecătoriei districtului Belgrad. Tehnicile speciale de investigare sunt folosite tot mai mult. În același timp, Comisia Europeană a remarcat că numărul condamnărilor pentru crimele comise este în continuare redus în comparație cu numărul investigațiilor inițiate.

Protecția datelor personale

Macedonia a adoptat Legea cu privire la protecția datelor personale în 2005, care ulterior a fost amendată pentru a o armoniza cu Acquis Communautaire și pentru a întări independența Directoratului pentru Protecția datelor personale.

Protocolul adițional al Convenției pentru Protecția Persoanelor cu privire la Procesarea Automată a Datelor Personale, autorităților de supraveghere a fluxului transfrontalier de date (Additional Protocol of the Convention for Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, regarding supervisory authorities and transborder data flows CETS nr. 181) a fost ratificat în septembrie 2008.

Muntenegru a adoptat o nouă Lege cu privire la protecția datelor personale în 2009. Comisia Europeană a atras atenția la necesitatea armonizării Legii cu Directiva 95/46 EC. Totodată, evidențiată importanța creării neîntârziată unei Agenției Naționale independente pentru Protecția Datelor Personale. În plus, Comisia Europeană a recomandat semnarea și ratificarea Protocolul adițional al Convenției pentru Protecția Persoanelor cu privire la Procesarea Automată a Datelor Personale, autorităților de supraveghere a fluxului transfrontalier de date CETS nr. 181.

Serbia a adoptat o nouă Lege cu privire la protecția datelor personale în octombrie 2008. Conform acestei Legi, Comisarul pentru Informația de Interes Public (Commissioner for Information of Public Importance) este instituția responsabilă de protejarea accesului liber la informație, precum și de protejarea datelor personale. De asemenea, în anul 2008, a fost semnat și ratificat Protocolul adițional al Convenției pentru Protecția Persoanelor cu privire la Procesarea Automată a Datelor Personale, autorităților de supraveghere a fluxului transfrontalier de date CETS nr. 181.

Block 4: Relațiile Externe și Drepturile Fundamentale

Libertatea circulației și documentele de identitate

În Macedonia, Constituția stipulează dreptul la libera circulație a persoanelor. Acest drept poate fi, însă, limitat pentru rațiuni de protecție și securitate a statului, investigații criminale și protecția sănătății cetățenilor.

Toți refugiații, solicitanții de azil și persoanelor ce beneficiază de protecție umanitară au cărți de identitate. Autoritățile recunosc că, încă, mai există probleme legate de accesul minorității rome la obținerea documentelor de identitate. Problemele sunt cauzate, în mare parte, de lipsa unei informări corespunzătoare.

În Muntenegru, dreptul la libera circulație este garantat de Constituție și poate fi restricționat numai în condiții speciale, cum ar fi: investigarea penală sau rațiuni de securitate. Discriminarea de orice fel este interzisă de către Constituție.

Legea cu privire la documentele de călătorii și Legea cu privire la documentele de identitate stabilesc termenii și condițiile de eliberare a acestor documente. Au fost introduse amendamente legislative care facilitează anumitor minorități și grupuri etnice completarea formularelor pentru obținerea documentelor de identitate în limba proprie (sârbă, bosniacă, croată și albaneză).

Conform Legii privind azilul refugiaților li se acorda atât cărți de identitate, precum și documente de călătorie. De asemenea, persoanelor strămutate (displaced persons) li se eliberează documente de identitate și călătorie.

În Serbia, libertatea de circulație a cetățenilor este garantată de Constituție și poate fi restricționată doar în scopul efectuării unor investigații penale, protejarea ordinii publice, prevenirea contaminărilor contagioase și apărarea statului. Accesul la documentele de călătorie și de identitate este reglementat de către Legea cu privire la documentele de identitate și Legea cu privire la documentele de călătorii. Cărțile de identitate pot fi eliberate reprezentanților minorităților naționale în limba minorității din care fac parte.

Conform Legii cu privire la refugiați, cărțile de identitate se acordă refugiaților și persoanelor izgonite (expelled persons) de către unitatea organizațională a Ministerului de Interne și numai în baza deciziei Comisariatului pentru refugiați prin care se recunoaște statutul de refugiat/persoană izgonită. Statutul de refugiat se acorda doar persoanelor din fostele Republici Iugoslave.

Drepturile cetățenilor și protecția minorităților

În Macedonia, în 2009, Parlamentul urma să aprobe noua Lege cu privire la anti-discriminare, textul căreia acoperă toate formele de discriminare prevăzute de Acquis Communautaire, precum și serie întreagă de domenii, precum: angajarea la muncă, securitatea socială, educația, bunurile și serviciile și locuința (housing). De asemenea, va Legea crea o nouă instituție în domeniul egalității fie prin acordarea de noi puteri Ombudsman-ului, fie prin crearea unui nou Consiliu pentru prevenirea discriminării.

Cetățenia este obținută prin recunoașterea originii, naștere și naturalizare. Naturalizarea este supusă unor condiții stricte, cum ar fi reședința permanentă timp de 8 ani sau 2 ani în cazul căsătoriei, până la solicitare.

În Muntenegru, Legea privind anti-discriminarea urma să fie adoptată în 2009. Proiectul de Lege acoperea în mare parte standardele relevante ale UE și viza o serie largă de sectoare. De asemenea, era preconizată crearea unei Agenții anti-discriminare, fie prin acordarea de noi puteri Ombudsman-ului, fie prin crearea unei instituții noi.

Legea privind Cetățenia, reglementează, în clar cadrul legislativ în domeniul dat și stipulează 4 modalități de obținere a cetățeniei: prin recunoașterea originii, naștere pe teritoriul Muntenegrului, naturalizate și conform tratatelor și acordurilor internaționale. Legea este foarte restrictivă cât privește naturalizarea. Astfel, este interzisă dubla cetățenie și sunt fixate condiții adiționale cum ar fi 10 ani de reședință legală pe teritoriul țării, cazare și surse de venit garantate, cunoașterea elementară a limbii, etc..

Există, totuși, unele excepții legate de dubla cetățenie. De exemplu, Muntenegru a semnat cu Macedonia un acord cu privire la dubla cetățenie, iar negocieri similare au loc cu Croația, Bosnia-Herțegovina și Serbia.

În Serbia, noua Lege cu privire la anti-discriminare a fost adoptată de Parlament în martie 2009. Legea acoperă o serie largă de sectoare (angajarea la muncă, servicii publice, educația, etc.) De asemenea, ea stipulează instituirea funcției de Comisar pentru Egalitate care va fi numit de Parlament și va îndeplini competențele instituției de egalitate așa cum este prevăzut de Directivele EC.

Conform Legii cu privire la cetățenie, aceasta poate fi obținută prin admitere, dacă persoana a locuit în Serbia cel puțin trei ani și a renunțat la cetățenia precedentă. Cetățenii din fostele Republici Iugoslave pot obține cetățenia Serbiei fără a renunța la cetățenia lor actuală, dacă a locuit în Serbia cel puțin nouă ani. Acorduri cu privire la dubla cetățenie au fost semnate cu Slovenia și Bosnia-Herțegovina, dar nu și cu Croația și Muntenegru.

Respectarea stipulărilor constituționale cu privire la protecția minorităților
Macedonia este parte la toate tratatele internaționale relevante în acest domeniu. Aceste tratate sunt aplicabile direct în legislația națională în temeiul Articolului 118 al Constituției.

Strategia cu privire la integrarea (inclusion) comunității rome (Roma Strategy) și Planul de acțiuni sunt implementate încet. În anul 2009, pentru realizarea strategiei s-a acordat 375.000 Euro. În 2009, erau în proces de implementare două proiecte administrate de organizațiile neguvernamentale: integrarea copiilor romi în educația preșcolară și stabilirea unui Centru de Informare pentru Comunitatea Romă (Roma Information Centers).

În Muntenegru există Consilii ale Minorităților (Minority Councils) alese de către minorități și finanțate de către Guvern prin intermediul unui Fond special pentru Minorităților. Au fost puse în practică mai multe proiecte privind integrarea minorităților, inclusiv a minorității rome. Cu toate acestea îmbunătățirea condițiilor minorităților etnice, precum și celei rome se produce încet.

Serbia a adoptat Strategia Națională de îmbunătățirea a situației minorității rome (National Strategy for improvement of the situation of Roma). Strategia stabilește obiectivele ce urmează a fi realizate până în anul 2015 prin intermediul unei serii de Planuri de acțiuni. Pentru implementarea acestei Strategii nu a fost prevăzută o linie bugetară separată, dar ministerele implicate sunt așteptate să aloce fonduri disponibile în domeniile lor de responsabilitate.